Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Сл. весник на РМ“ бр. 58/00, 44/02, 82/2008, 167/10, 51/11, 96/2019 и 110/2019) член 30 од Законот за основно образование (Службен весник на РСМ, бр. 161 од 5.8.2019 година), министерот за образование и наука донесе наставна програма по предметот **КЛАСИЧЕН БАЛЕТ** за I одделение од шестгодишното основно балетско образование, според која ќе се реализира настава и во IV одделение во деветгодишното основно балетско образование до завршување на учебната 2021/2022 година.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Наставна програма

КЛАСИЧЕН БАЛЕТ

за I (прво) одделение

шестгодишно основно балетско образование

Скопје, 2020година

Назив на наставната програма	**Класичен балет**
Тип на наставна програма	Задолжителна
Година на изучување	I (прво) одделение
Број на часови неделно/годишно за реализација на наставната програма	4/144
Цели на наставна програма	Општите цели на наставната програма по наставниот предмет класичен балет се ученикот/ученичката да се стекне со знаења и вештини за: - Артикулирано движење на телото и засилување на екстензијата на екстремитетите и `рбетниот столб; - Активно управување и свесна координација на сите делови од телото со интегрирање на нормите предвидени со балетскатата форма; - Владеење со правилата за изведба на основните елементи покрај палката; - Способност за комбинирана изведба на елементите покрај палката ; - Артикулирано просторно движење и способност за изведба на елементите на средина на салата; - Демонстрација на движењата на средина на салата со примена на правилата за изведба (засилување на стабилноста); - Демонстрација на зададени просторни, музички и движечки шеми на средина на салата; - Правилна изведба на елементите на средина на салата во чиста и комбинирана форма;

	- Танцово преставување на дадена музичка, вербална, визуелна асоцијација; - Градење на лик, карактер, претстава преку танцови и движечки средства; - Правилна ритмичка и кореографска изведба на танцови комбинации; - Презентација на различен танцов карактер
Наставни теми	• Развивање на еластичноста на телото • Елементи покрај палката • Елементи на средина на салата • Развивање на креативноста • Танци
Материјално-технички и просторни услови	За постигнување на целите на наставата по **класичен балет** задолжително е задоволување на просторните услови дефинирани според регулативата за изведување на овој тип на настава односно училишта од овој профил. Во однос на материјално-техничките услови задолжителна е реализација на наставата со пијано придружба . Моделите за реализација на наставата по овој предмет нужно претпоставуваат нагледни средства како видео запис, илустрации, фотографии, аудио помагала, користење на новите технологии и сл.
Норматив на наставен кадар	**Наставата по предметот Класичен балет може да ја изведува лице кое завршило:** • Студии по балетска педагогија, насока класичен балет , VII/1 или 240 ЕКТС; • Студии по балетски педагогија, насока современ танц, VII/1 или 240 ЕКТС .

	Тема 1. РАЗВИВАЊЕ НА ЕЛАСТИЧНОСТА НА ТЕЛОТО (40 часа)			
Ред. број	**Резултати од учење**	**Содржини и поими**	**Активности и методи**	**Критериуми на оценување**
1	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:** - постигнува еластичност на стапалата, соодветно на првиот стадиум на образование, - комбинира вежби и правилно да ги следи упатствата и протоколите, - креира и примени различен вид движења на стапалата изведени во променливни ритмички шеми,	**Содржина:** - **Вежби за стапалата** **Поими:** - Свиткување, испружување, - Отворање, - затворање, - права и кружна траекторија/линија на движење на стапалото, - en dehors - en dedans	**Активности:** -Објаснување и практична презентација; - Вежби со свиткување и испружување; -Вежби со кружни движења **Форми на работа:** во групи, двојки и индивидулано **Методи:** Перцептивно-тактилна демонстрација на вежбата од страна на балетски падагог Демонстрација на вежбата со активно вклучување на ученикот	**Ученикот/ученичката ќе може да:** 1.1. прави ротации на стапалата en dehors во однос на природната положба за 90° во испружена и згрчена (флекс) позиција 1.2.користи поставка на стапалата на најмалку 60 ° во однос на подот 1.3. постигнува згрчена (флекс) положба на стапалата од најмалку 90° во однос на подот 1.4. ги координира движењата и правилно ритмички да ги изведува
2	- ги зајакнува своите телесни предиспозиции во однос на појасниот дел,	**Содржина** **Вежби за појасниот дел од телото и за зголемување на подвижноста на `рбетниот столб**	**Активности:** Објаснување и практична презентација; - вежби за појасниот дел - вежби за `рбетниот столб	2.1. демонстрира наклони од најмалку 90° во однос на екстремитетите напред во стоечка положба и 45 ° во седечка положба ;

	- примени и користи елементарната координација и ги комбинира вежбите, -креира и применува различна метро - ритмичка шема - правилно ги следи и толкува упатствата и правилата за изведба на елементите	**Поими:** - појасен дел -`рбетен столб - наклон - координација на деловите од телото	**Форми на работа:** во групи, двојки и индивидулано **Методи:** - перцептивно-тактилна - демонстрација на вежбата од страна на балетски падагог - демонстрација на вежбата со активно вклучување на ученикот	2.2 постигнува подвижности и прави наклони повеќе од 45 ° во однос на екстремитетите странично и назад во седечка и стоечка положба; 2.3. менува полжба и прави ротација во однос на статичниот карличен дел за најмалку 40° за седечка и стоечка положба 2.4. правилно ритмички да ги изведува и координира движењата 2.5. свесно применува и користи упатства што се пропишани со правилата на изведба
3	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:** - ја развие подвижноста и еластичноста на нозете, - демонстрира елементарната координација и ги комбинира движења на нозете и карличниот дел, -организира и примени различна	**Содржина:** **Вежби за зголемување на еластичноста на нозете** **Поими:** - свиткување и испружување на нозете , - координација на деловите од телото - en dehors - екстензија/растегнување	**Активности:** - објаснување и практична презентација, - вежби за нозете со движење по права линија, - вежби за нозете со ротации, -вежби за нозете и карличниот дел, **Форми на работа:** во групи, двојки и индивидулано **Методи:** - Перцептивно-тактилна	**Ученикот/ученичката ќе може да:** 3.1 демонстрира способност за подигнување на нозете во испружена положба во сите правици (напред, настрана и назад) на најмалку 90° самостојно и најмалку 120° со асистенција на балетскиот педагог 3.2 ја контролира и применува правилна поставеност во однос на позициите - en dehors и почитување

	ритмичка ритмичка шема - ги следи правилно и толкува упатствата и протоколите		демонстрација на вежбата од страна на балетски падагог - Демонстрација на вежбата со вклучување на ученикот	на нормите за изведба на класичниот балет 3.3. свесно применува и користи упатства
4	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:** -развие подвижноста на карличната регија, -применува и користи елементарната координација вклучувајќи различни делови од телото , - ги следи и толкува упатствата и протоколите правилно и доследно	**Содржина:** **Вежби за зголемување на еластичноста на карличната регија** **Поими:** - свиткување, испружување, - наклон	**Активности:** - Објаснување и практична презентација; - вежби за карличната регија - работа во групи, двојки и индивидулано **Методи:** - Перцептивно-тактилна - демонстрација на вежбата од страна на балетски падагог - демонстрација на вежбата со вклучување на ученикот	**Ученикот/ученичката ќе може да:** 4.1. изведува положби во кои ги спушта колената во en dehors положба под агол од најмалку 160° и 180° со асистенција на балетскиот падагог во седечка и лежечка положба 4.2. комбинира работа на различни делови од телото

	Тема 2. ЕЛЕМЕНТИ ПОКРАЈ ПАЛКАТА (40 ЧАСА)			
Ред. број	**Резултати од учење**	**Содржини и поими**	**Активности и методи**	**Критериуми на оценување**
1	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:** - именува, објаснува и применува елементарната балетска терминологија - постигнува правилни позициите на нозете, - препознава правилна изведба и точна интерпретација во методолошка и музичка смисла	**Содржини:** **Позиции на нозе** I, II, III, V позиција на нозете, Поставување на телото покрај палката **Поими:** - позиции, - поставеност en dehors	**Активности:** -Објаснување и практична презентација; -поставки покрај палката -вежби покрај палката, **Форми на работа:** групи, двојки и индивидулано **Методи:** - Перцептивно-тактилна - демонстрација на вежбата од страна на балетски падагог - демонстрација на вежбата со вклучување на ученикот	**Ученикот/ученичката може да:** 1.1 демонстрира правилна поставка на телото покрај палката 1.2 демострира правилна изведба на позициите на нозе 1.3 комбинира правила во однос на телесната поставка и позицијата на нозете 1.4 ја достигнува формата пропишана со правилата на класичниот балет
2	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:** - примени правила и прецизно методски го исполни plié во различни позиции - направи разлика во однос на зададени ритмички шеми при	**Содржини - plié** demi plié изведено во I, II и V позиции **Поими:** - свиткување и испружување на	**Активности:** -Објаснување и практична презентација; - вежби со plié **Форми на работа:** групи, двојки и индивидулано	**Ученикот/ученичката може да:** 2.1. демонстрира точна положба на нозете и поставка на телото 2.2. ја контролира правилната изведба на формите на plié покрај палката

	исполнување на plié - развие способност за комбинирана изведба - протолкува и препознае правилна изведба и точна интерпретација во методолошка и музичка смисла	нозете во отворена положба, - координација на деловите од телото	**Методи:** - Перцептивно-тактилна демонстрација на вежбата од страна на балетски падагог - Демонстрација на вежбата со вклучување на ученикот	2.3.применува правилна изведба во однос на ритмичкото разложување на елементот 2.4. комбинира различни позиции, положби и поставки пропишани со изведбата на plié 2.5. постигнува телесна и ментална свесност за формата пропишана со правилата на класичниот балет
3	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:** - именува и користи елементарната балетска терминологија поврзана со battement - правилно методски го исполни battemen во различни позиции и различни форми - правилно ритмички да ги исполни battemens во различни позиции - може да препознае правилна изведба и точна интерпретација во методолошка и музичка смисла	Содржини: Battement tendu -battement tendu изведено во I и V позиции -battement tendu со demi plié (отворање на ногата со приседнување) I, V позиции -passé par terre -battement tendu jeté изведено во I и V позиции - battement tendu jeté со demi plié изведено во I и V позиции - plié-soutenous изведено во I,	**Активности:** Објаснување и практична презентација; - вежби со battement tendu, - вежби со passé par terre, -вежби со battement tendu jeté, - комбинирани вежби со battement tendu jeté и demi plié - вежби со battement tendu jeté - вежби со plié -soutenous - работа изведено во двојки и	**Ученикот/ученичката може да:** 3.1. правилно да го изведе елементот покрај палката и да направи терминолошка дистинкција на различните форми на battement 3.2 ја применува и прецизно ја исполнува нормата пропишана со методиката на изведба на елементот (демонстрира отворени позиции и положби на нозете, стапалата и карличниот дел; ги контролира потпорната и работната нога во време на изведбата) 3.3. анализира и постигнува

		V позиција **Поими:** - работна нога, - потпорна нога, - battement tendu, - passé par terre, - battement tendu jeté, - plié-soutenous	индивидулано **Методи:** - Перцептивно-тактилна демонстрација на вежбата од страна на балетски падагог - Демонстрација на вежбата со вклучување на ученикот	свасност за изведба на комбиниран состав на елементи со променлива метро - ритмичка шема
4.	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:** - демонстрира правилна методски изведба на различните форми на rond - покаже умешност за правилно ритмички реализација на rond - препознае правилна изведба и точна интерпретација во методолошка и музичка смисла	**Содржини: Rond de jambe par terré** - demi rond de jambe par terré (1/4 круг со ногата по под) en dehors, en dedans - rond de jambe par terre(1/2 круг со ногата) en dehors, en dedans **Поими:** - кружно движење на ногата, - rond de jambe par terre	**Активности:** -објаснување и практична презентација; -вежби со demi rond de jambe par terré - вежби со rond de jambe par terre **Методи:** - Перцептивно-тактилна демонстрација на вежбата од страна на балетски падагогот - Демонстрација на вежбата со	**Ученикот/ученичката може да:** 4.1 демонстрира точна положба на нозете и поставка на телото при ротацијата на работната нога 4.2 постигнува отворени позиции и положби на нозете и стапалата 4.3. ги контролира потпорната и работната нога во време на изведбата 4.4. комбинира променлив ритмички цртеж при изведба на rond

		en dehors - rond de jambe par terre en dedan	вклучување на ученикот	4.5. анализира и применува промена во ритмичкиот цртеж

Тема 3. ЕЛЕМЕНТИ НА СРЕДИНА НА САЛАТА (34 часа)				
Ред. број	**Резултати од учење**	**Содржини и поими**	**Активности и методи**	**Критериуми на оценување**
1	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:** - покаже умешност во одредување на точките во изведувачкиот простор/во салата - го контролира своето движење во просторот согласно дадени упатства	**Содржини** **Поставка на средина на салата** - Дефинирање на сценскиот изведувачкиот простор/во салата **Поими:** - Точки во салата - Ориентација	**Активности:**-Презентација на основните ориентациски точки, - вежби со просторни промени, - вежби за ориентација и дефинирање на точките, позициите и насоките на движење во салата, - Демонстрација од страна на балетскиот падагог **Методи:** Презентација Практична примена и проверка Видео проекции	**Ученикот/ученичката може да:** 1.1 применува различна поставеност и ориентација во изведувачкиот простор 1.2 ја користи ориентацијата умешно при менување правци согласно дадените упатства
2	**Ученикот/ученичката ќе биде**	**Содржини:** - **Позиции на рацете**	**Активности:**	**Ученикот/ученичката може да:**

	способен/способна да: - ги препознае и именува различните положби на рацете - ги повтори позициите на рацете на средина на салата правилно - ги комбинира преодите на рацете од позиција во позиција	-I, II, III Положба allongeé Port de bras - движење на рацете низ позициите - I port de bras **Поими:** - позиции - allongeé - port de bras	Објаснување и практична презентација; - вежби за рацете во седечка позиција, - вежби за рацете во стоечка позиција, - вежби со транзитирачки позиции на рацете, - работа во двојки и индивидулано **Методи:** - Перцептивно-тактилна демонстрација на вежбата од страна на балетски падагог - Демонстрација на вежбата со вклучување на ученикот	2.1. ја повторува правилната форма на позициите на раце на средина на салата 2.2. демонстрира интерпретација според зададени инструкции 2.3. прави разлика помеѓу различните поставки на рацете и практично да ги изведува во чиста и комбинирана форма

Тема 4. РАЗВИВАЊЕ НА КРЕАТИВНОСТА И МУЗИКАЛНОСТА (10 часа)				
Ред. број	**Резултати од учење**	**Содржини и поими**	**Активности и методи**	**Критериуми на оценување**
1	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да :** - моторички да се изрази по зададена тема - комбинира, поврзе и претстави идеите во конкретна танцова форма, -ги води сопствените идеи и практично го демонстрира, -изгради и развие позитивниот став кон работата во група и самостојно	**Содржини:** **Креативно изразување** - Танцово асоцијативно изразување - Мимичко, актерско изразување - Импровизација (соло и група) **Поими:** - Асоцијација - Лик - Приказна - Тема - Мимика - Актерски израз - Импровизација	**Активности:** -Тематско изразување преку различни изразни медиуми (движење/танц, цртеж) - Реализација на зададена тема преку танцови движења, - Тематско дефинирање преку одредена музичка основа (асоцијации, тема, ликови, приказна) - Поврзување на музичка и визуелна асоцијација - Актуелизирање на одреден лик или состојба со танцови средства - Актуелизирање и реализација на различни изразни средства **Методи:** - Импровизација - Вербално тематизирање - Видео-аналитичка метода	**Ученикот/ученичката може да:** 1.1 демонстрира способност за асоцијативно размислување 1.2 ги комбинира музичките секвенци со зададената тема и истите правилно ги трансформира во движење 1.3 конструира музички, движечки претстави во согласност со зададената тема 1.4. креира позитивна атмосфера за работа и покажува капацитет за тимска работа

2	**Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да :** - развие чувството за музика и ритам, - демонстрира ритмички вежби, -комбинира ритмички вежби изведени со различни делови на телото во склад со мелодиско-ритмичка шема, -правилно примен и комбинира промена на темпото во вежбите	**Содржини:** **Ритмички вежби** **Поими:** -ритам -мелодија - делови во музиката –музички мотив - темпо	**Активности:** - Ритмички вежби со вклучување на рацете, - Ритмички вежби со вклучување на нозете, - Комбинирани ритумички вежби со вклучување на различни делови на телото, - Слушање и препознавање на различни музички мотиви (од балетски, музички, филмски дела кои се поврзуваат со одреден лик) - Координација на музичките модуси изведени во различно темпо и различно музичко разложување на движењето **Методи:** - аудитивно-аналитичка - демонстрација на вежбата од страна на балетски падагог	2.1. правилно ги примени и демонстрира зададените ритмички задачи 2.2. слуша и препознава различни ритми 2.3. препознае музички мотиви поврзани со конкретен тематски материјал (од балетски претстави и сл.) 2.4. ја смени движечката пулсација во склад со музичката 2.5 умее ритмички да следи музички материјал со променлива пулсација

Тема 5. ТАНЦИ (20 часа)			
Резултати од учење	**Содржини и поими**	**Активности и методи**	**Критериуми на оценување**
Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да - Ги демонстрира изучените чекори и елементи, - развие координација и владее со просторните координати, - ги развие своите вештини во делот на танцовото изразување,	**Содржини**: Танци - марш, - полка, - тематски танцови композиции (танц на снегулки, танц на пеперутки, танц на цвеќиња итн) - Танци со користење на аксесуари (лепези, ленти, цветни обрачи и др.) **Поими:** - Марш - Полка - Композиција - Танцови елементи	**Активности:** - Танцова импровизација - Композиција на марш, - Елементарна композиција на полка - Тематски танци **Методи:** - Импровизација - Групна и индивидуална - Демонстрација на танцот од страна на балетски падагогот	**Ученикот/ученичката може да:** 1.1. ги исполни доследно изучените движења од танците 1.2. демонстрира способност за просторна ориентација при изведба во група 1.3. препознае и правилно го исполни карактерот на различните танци 1.4. демонстрира способност за уметничка интерпретација и истата е во состојба да ја протолкува

Оценување на постигањата на учениците	За да се оценат постигнувањата на ученикот/ученичката неопходно е: - да се согледа иницијалната состојба на ученикот/ученичката (согледување на неговите природни предиспозиции); - да се следи континуирано ученикот/ученичката за да се добијат сознанија за неговиот напредок,

	развој, степенот на разбирање на поимите и правилата за нивната примена, оспособеноста за реализација на зададените задачи; - континуирано следење на односот на ученикот/ученичката кон работата, соработката со врсниците, покажаната иницијативност, љубопитност, самостојност, точност во искажувањето и истрајност во извршувањето на обврските; - континуирано утврдување и проверка на стекнатите знаења, способности и вештини во предвидените содржини. Оценувањето на постигањата на учениците ќе биде со бројчана оценка (од 1 до 5). Постигнувањата на учениците се оценуваат континуирано во тек на наставниот процес. Во тек на првото и третото тромесечие се спроведува колоквиум пред комисија. Наставникот преку годината подготвува полугодишен и годишен контролен испит кој се оценува комисиски.
Почеток на имплементација на наставната програма	Учебна 2020/2021 година
Институција/ носител на програмата	Биро за развој на образованието
Потпис и датум на донесување на наставната програма	бр. 12-5971/18 17.08.2020 година МИНИСТЕР, Dr. Arbër Ademi